

PLANINARSKI SAVEZ FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
ПЛАНИНАРСКИ САВЕЗ ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
MOUNTAINEERING ASSOCIATION OF FEDERATION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

Franca Lehara 9, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina
Tel: +387 (0) 33 55 56 86, fax: +387 (0) 33 5556 85, e-mail: psfbih1@gmail.com

---

N A S T A V N I   P L A N I P R O G R A M
Z A   O S P O S O B L J A V A N J E   V O D I Č A
“C”   K A T E G O R I J A
T E Š K E   L J E T N E   T U R E

KOMISIJA ZA VODIČE PLANINARSKOG SAVEZA F BiH

Komisija za vodiče Planinarskog saveza F BiH je na osnovu člana 17. i 19. Pravilnika za vodiče PS F BiH broj: 128/06-18 od dana 19.05.2018.god. donijela :

Plan i program za osposobljavanje Vodiča planinarskog saveza Federacije Bosne i Hercegovine za "C" kategoriju – Teške ljetne ture.

Vodič Planinarskog saveza se osposobljava za vođenje različitih oblika planinarske aktivnosti, izleta, pohoda, tura, turno ture, penjački usponi, kampovanje i drugo. Vodič Planinarskog saveza je osposobljena stručna osoba na području planinarstva, gdje je njegovo osnovna djelatnost – vođenje osoba po planinama.

Gledano na tendenciju rasta interesa za kretanjem u prirodi gdje se osnovano i potražuje osposobljena osoba za vođenje, imamo iznimnu potrebu za hitnijim prenošenju znanja, iskustva i novosti u praksi vođenja. Osposobljavanje vodiča u Planinarskom savezu je proces koji se započinje u društvu, klubu ili udruženju koji imaju djelatnosti vezanu za planinarenje, te se nastavlja usavršavati i osposobljavati u Planinarskom savezu i to traje cijelo vrijeme aktivnog hodanja po planinama.

I - Osnovni podaci o programu

1. Ime programa

Plan i program osposobljavanja za zvanje Vodiča Planinarskog saveza F BiH "C" kategorije – Teške ljetne ture .

2. Temeljni ciljevi programa

Program osposobljavanja vodiča PS F BiH "C" kategorije – Teške ljetne ture je namijenjen za napredovanje u osposobljavanju vodiča PS F BiH. Vodič "C" kategorije – Teške ljetne ture se osposobljava za napredno ljetno / bez snijega / vođenje, upotreba osnovnih tehničkih pomagala za sigurno kretanje po teško pristupačnim putevima i kretanje po osiguranim teškim stazama - feratama, te znanje upotrebe užeta i vođenja u navezu, sa dobrim orijentacijskim znanjem, te nisu potrebna napredna tehnička znanja. Prilikom vođenja mogu se savladavati blaže strmine te jednostavne prepreke poput manjih kamenih blokova, laki usponi u stijenama do III skale UIAA, te planinarske staze koje nisu uređene i označene, te po uređenim i osiguranim teškim stazama uz upotrebu osiguranja – ferate.

U "C" kategoriji – Teške ljetne ture vodič vodi sve iz „A“ i „B“ kategorije, lake označene i lake ne označene staze po snijegu, zimski markirani putevi, organizirani sigurnosni pohodi i bivakiranja, zahtjevne i teške označene staze po snijegu, te lake i zahtjevne ne označene staze po snijegu.

Dodatno je namijenjen za obnavljanje postojećeg znanja i usvajanju novosti u okviru vođenja, napredovanje u osposobljavanju, te je namijenjeno i za osposobljavanje za više kategorije vođenja.

Vodič Planinarskog saveza "C" kategorije pored vođenja učestvuje kao mentor u planinarskim društvima u izradi starosnog prilagođenog programa planinarskim skupinama koji idu na turu. Učestvuje u organiziranju i izvođenju planinarske škole – minimalni sadržaj programa, kako bi približio ljepotu hodanja i doživljaj u planini većem broju članova Planinarskog saveza. Sa svojim radom učestvuje u realizaciji i širenju programskih načela Planinarskog saveza F BiH.

Područje djelovanja Vodiča Planinarskog saveza F BiH "C" kategorije – Teške ljetne ture uređen je Pravilnikom za Vodiče Planinarskog saveza F BiH broj: 128/06-18 koji je donesen dana 19.05.2018.god.

3. Trajanje osposobljavanja

Program osposobljavanja obuhvata pismeni prijemni test, teorije 11 sata, praktičnog rada 37 sata i oko 16 sati utvrđivanja gradiva, uvježbavanje i ispit, sve skupa 73 sata.

Ispit obuhvata: pedagoška praksa u planinarskoj grupi 10 sati, što obuhvata pismeni i usmeni ispit, ispitna tura 5 sati i oko 10 sati za pripremu aktivnosti.

Tabela trajanje osposobljavanja

Kategorija	Teorija (h)	Praktični rad (h)	Ispit (h)
Vodič "C" kategorije – Teške ljetne ture	18	25	21
Ukupno		64	

4. Povezanost sa drugim programima (zajednički predmeti sa drugim programima osposobljavanja ...)

Program osposobljavanja Vodiča Planinarskog saveza F BiH "C" kategorije – Teške ljetne ture je nastavak u osposobljavanju Vodiča Planinarskog Saveza F BiH i ima zajedničke predmete za sve programe osposobljavanja Vodiča Planinarskog saveza F BiH. Program ima zajedničke predmete kao sa programom za orijentaciju, planinarske škole i pojedinih instruktorskih zvanja. Program za osposobljavanje je u cijelosti usklađen sa Pravilnikom za Vodiče br: 128/06-18 od 19.05.2018.god, Pravilnikom o radu Komisija PS F BiH broj:84-04/16 od 19.02.2016.god.

5. Sastavljač programa i izvođač programa (koja organizacija, komisija)

Program osposobljavanja za Vodiča "C" kategorije – Teške ljetne ture priprema i predlaže Komisija za vodiče Planinarskog saveza F BiH.

Izvođač programa osposobljavanja Vodiča Planinarskog saveza F BiH "C" kategorije – Teške ljetne ture je Komisija za Vodiče PS F BiH i Planinarski savez F BiH.

6. Kadrovski zahtjevi za izvedbu programa i predviđeni nosioci

Posebne teme predavat će osposobljeni stručni kadrovi u sportu, turizmu i planinarstvu koji ispunjavaju posebne potrebne kvalifikacije za predavače, instruktore posebnih tema. Prijedlog za voditelja edukacije i druge predavače predlaže Komisija za Vodiče PS BiH Planinarskom savezu BiH koji potvrđuje ili osporava prijedlog.

Br.	Nastavna tema	Stručni profil predavača ili instruktora
1.	Planinarstvo i historija planinarstva	Vodič/predsjednik PS
2.	Vodička djelatnost i organizacija kod nas i u svijetu	Instruktor vodič
3.	Moralna i pravne odgovornost	Instruktor vodič
4.	Geografija i poznavanje planina	geograf, vodič
5.	Planinski izrazi, planinski putevi i opis puteva	vodič, Instruktor vodič
6.	Planiranje, izvedba i analiza aktivnosti	Instruktor vodič
7.	Kretanje i tehnike ili metode rada	vodič, Instruktor vodič
8..	Psihologija vođenja	psiholog, sociolog, vodič, Instruktor vodič
9.	Lična i tehnička oprema	vodič, instruktor neke specijalnosti
10.	Ishrana, voda i higijena u planini	nutricionist, ljekar, vodič
11.	Meteorologija	meteorolog, geograf, vodovič
12.	Orijentacija i navigacija	Instruktor vodič
13.	Utjecaj planine na čovjeka, Planine i umjetnost	vodič
14.	Korištenje opreme za osiguranje i penjačka tehnika	Instruktor vodič u C kategoriji, instruktor alpinizma ili instruktor sportskog penjanja
15.	Zimsko planinarenje (Planinarenje pri sniježnim i ledenim uslovima)	vodič instruktor B kategorije ili instruktor alpinizma
16.	Višednevne ture i noćenje u planini Bivak /logorovanje	vodič
17.	Opasnosti u planini, osnove spašavanja	Instruktor vodič ili Instruktor GSS, gorski spasavaoc
18.	Prva pomoć	ljekar

Tabela nastavnih tema sa mogućim profilima predavača

7. Predviđen broj učesnika

Za osposobljavanje po nastavnom planu i programu Vodiča "C" kategorije – Teške ljetne ture Planinarskog saveza F BiH za svaku godinu predviđeno je oko 25 kandidata.

II - Predmeti i nastavne teme

A - Predmeti razvrstani po temama i praktičnom radu

R/b	Naziv predmeta i teme	Broj sati	
		Teorija (h)	Praktično (h)
1.	Vodiči i pravne osnove	1	
1.4.	Moralna i pravna odgovornost	1	
2.	Planinarstvo, kultura i sociološki utjecaj	2	
2.1.	Utjecaj planine na čovjeka	1	
2.2.	Planina i umjetnost	1	
3.	Opasnosti, prva pomoć i spašavanje	4	4
3.1.	Opasnosti u planini	1	
3.4.	Prva pomoć	1	
3.5.	Spašavanje u planini	2	4
4.	Planine i planinarenje	3	1
4.2.	Planinski izrazi, planinski putevi i opis puteva	1	
4.3.	Orijentacija i navigacija	2	1
5.	Planiranje i tehnika vođenja	6	16
5.1.	Psihologija vođenja	1	2
5.2.	Kretanje i tehnike ili metode rada	2	7
5.3.	Planiranje, izvedba i analiza aktivnosti	1	3
5.4.	Korištenje tehničke opreme za kretanje	2	4
6.	Boravak u prirodi	2	4
6.1.	Lična i tehnička oprema	1	2
6.2.	Bivak i logorovanje	1	2
Ukupno obuka		18	25
Uvježbavanje, ponavljanje za ispit		21	
Sve ukupno :		64	

3

B - Vertikalna i horizontalna povezanost predmeta u programu

Program je vertikalno povezan sa programom osposobljavanjem u zvanju vodiča, i ostalim programima osposobljavanja vodiča PS F BiH i programom osposobljavanja drugih specijalnosti u planinarstvu.

C - Oprema za edukaciju

Potrebni rekviziti za teme koje se teoretski izvode obezbjeđuje organizator edukacije, a kandidati sami obezbjeđuju potrebnu opremu koje se odnose na ličnu planinarsku opremu.

Ovim programom definisana je minimalna i obavezna oprema za penjanje za vodiča i lice koje vodimo na turu po terenu za C kategoriju – teške ture. Ostala oprema eventualno potrebna za teren nije definisana ali podrazumijeva primjernu odjeću, obuću, hranu, piće, pribor za prvu pomoć, čeonu lampu, mobitel i svu ostalu opremu potrebnu za boravak u prirodi.

Rb	Oprema za vođenje u stijensko penjanje	Oprema vodiča	Oprema lica za vođenje
1	Penjački pojas	+	+
2	Penjačka kaciga	+	+
3	Penjačko uže	+	
4	Ferata set ili prusik sa 2 karabinera	+	+
5	Kompleti	3	
6	Karabineri sa maticom	5	2
7	Sprava za osiguravanje (reverso ili osmica)	+	-
8	Gurtna dužine 60 cm	2	-
9	Gurtna dužine do 120 cm	3	-
10	Prusik debljine 6 mm, dužine 5 m	1	-

D - Literatura

- Planinarstvo i alpinizam, autor Zlatko Smerke,
- PLANINARSTVO, autor Elvira Kazazovića i Alana Čaplara na Sarajevskom univerzitetu – Fakultet sporta i tjelesnog odgoja,
- Tehnike spašavanja u ljetnim i zimskim uvjetima , autor Mladen Mužinić i Dubravko Butala,
- Planinarski udžbenik Alan Čaplar;HPS Grupa autora: Vodniški učbenik, P2S
- Druga literatura koja imaju teme iz nastavnog plana.

Napomena: iz literature se koriste samo teme koje su vezane za vođenje.

III - Uslovi za prijavu za osposobljavanje

Kandidat za Vodiča Planinarskog saveza F BiH "C" kategorije – Teške ljetne ture mora pored prijave ispunjavati osnovne uslove.

Osnovni uslovi su:

- članstvo u društvu ili klubu koji je član PS F BiH,
- dobro zdravstveno stanje,
- sposobnost samostalnog hodanja i vođenja tura, za koje se žele prijaviti,
- Važeća kategorija „A" ljetne ture, i „B" zimske ture.

Kandidat dokazuje da ispunjava osnovne uslove kopiranim dokumentima.

Zdravstveno stanje i sposobnost kandidat dokazuje potpisivanjem izjave da je sposoban za vođenje u toj kategoriji.

IV - Uslovi za završetak edukacije

Kandidat je u obavezi da prisustvuje najmanje na 80% organiziranoj edukaciji, s tim da je 20% opravdano odsutan, što utvrđuje voditelj edukacije na osnovu evidencije prisustva. Nakon edukacije (zadnji dan edukacije) kandidat pristupa pismenoj provjeri –TEST. Nakon provjere testa od strane voditelja edukacije, kandidat se ocjenjuje sa ocjenom. Način ocjenjivanja tokom osposobljavanja ili obuke:

- nezadovoljava (ocjena 5) - nije položio
- zadovoljava (ocjena 6, 7) - položio
- uspješan (ocjena 8, 9,10) - položio

Ocjenjivanje provjerava Komisija.

Voditelj edukacije nakon izvršenih provjere u roku od deset dana od dan završetka edukacije pravi izvještaj o edukaciji koji se dostavlja Komisiji, na osnovu kojeg komisija donosi Zaključak koji se prosljeđuje UO F BiH koja na svojoj prvoj sjednici donosi Odluku o završenoj edukaciji. Kandidat po uspješno završenoj edukaciji dobija diplomu PS F BiH o uspješno završenoj edukaciji čime je automatizmom postao vodič pripravnik „C“ kategorije.

V - Uslovi za završetak osposobljavanja

Sa uspješno završenom edukacijom kandidatu se računa pripravnički staž u trajanju od dvije godine u kojim je u obavezi da ispuni posebne uslove te da izađe na završni ispit za sticanje zvanja Vodič i dobijanja licence.

Posebni uslovi:

- Važeća kategorija „B“, pored toga u zadnjih 5 (pet) godina učestvovanje u:
- 10 (deset) različitih tura po neoznačenim stazama, misli se na neuređene penjačke smjeri najmanje visinske razlike 250 m,
- 10 (deset) različitih penjačkih uspona stepena II po skali UIAA,
- 10 (deset) različitih penjačkih uspona stepena III po skali UIAA.
- Završen ljetni alpinistički tečaj.

Za sve ture vodi evidenciju te ispunjava izvještaj, koji će na kraju dostaviti Komisiji. Svaku turu kandidat treba da vodi pod mentorstvom vodiča, koji imaju istu kategoriju ili višu, a koji će potvrditi u svom izvještaju. Za navedene ture, moraju biti najmanje 2 (dva) različita mentora. Pripravnik ne može da bude mentor drugom koji ima pripravnički staž za tu kategoriju, ali može biti pomoćnik registriranom vodiču za tu kategoriju.

Za uspješno završetak osposobljavanja kandidat je u obavezi nakon pripravničkog staža da podnesu izvještaj o izvedenim turama, zahtjev za polaganje i sticanje zvanja.

Takođe je potrebno da dostavi :

- dokumentaciju da je član PS F BiH, što se dokazuje članskom iskaznicom/knjižicom,
- da je sa uspjehom završio tečaj za „C“ kategoriju, što dokumentuje diplomom o završenom tečaju, može i fotokopija,
- dobro zdravstveno stanje, što dokazuje izjavom,
- sposobnost samostalnog rada, što dokazuje izjavom,

Konačni ispiti se sastoje od :

- Obavi teoretski ispit - test, kojeg sastavlja voditelj polaganja / komisija za vodiče PS F BiH
- Praktični ispit iz:
  - tema 3. Opasnost, prva pomoć i spašavanje,
  - tema 4. Planina i planinarenje,
  - tema 5. Planiranje i tehnika vođenja,
  - tema 6. Boravak u prirodi.

Ispitna komisija je sastavljena od tri (3) člana, obavezno jedan instruktor vodič. U slučaju da nedostaje jedan vodič u zvanju kategorije, može biti i instruktora iz srodne specijalnosti (instruktor GSS, instruktor alpinizma ili drugag stručnog zvanja). Svi članovi ispitne komisije moraju biti članovi PS F BiH.

Spisak članova ispitne komisije predlaže Komisija za vodiče, koju potvrđuje UO PS F BiH. Ispitna komisija kandidate pojedinačno ocjenjuje, na osnovu rezultata testa i usmenog ispita.

Kandidat može da izađe na polaganje najviše tri puta u naredne dvije godine nakon pripravnčkog staža, nakon čega ako nije položio, mora ponoviti cijelu edukaciju.

VI - Dodjela zvanja

Po završenom polaganju za zvanja i stručna zvanja imenovana Komisija za polaganje je dužna u roku od 10 dana od dana završetka polaganja donijeti zaključak sa ocjenom „*USPJEŠNO POLOŽIO*“, ili „*NIJE POLOŽIO*“.

Zaključak se dostavlja Komisiji za Vodiče koja isti razmatra i dostavlja UO PS FBiH. UO PS F BiH na svojoj prvoj sjednici razmatra i utvrđuje da li je kandidat obavio osposobljavanje u skladu sa normativnim aktima, potvrđuje mu zvanje odlukom o dodjeli zvanja Vodič „B“ kategorije – zimske ture, gdje automatizmom dobija licencu za vodiča „B“ kategorije koja vrijedi dvije godine, nakon čega podnosi zahtjev za obnavljanje i produženje licence.

Ako UO PS F BiH utvrdi, da kandidat nije u skladu sa normativnim aktima izveo osposobljavanje, utvrđuje se da nije ispunio sve uvjete za dodjelu zvanja. Kandidat koji je dobio zvanje se upisuje u Registar vodiča, kojeg vodi Komisija za vodiče PS F BiH.

Kandidat koji je nezadovoljan sa zaključkom komisije za polaganje, može se u roku od deset dana, pismenim putem žaliti UO PS F BiH. UO PS F BiH je dužan odgovoriti u roku od 60 dana.

Ako je kandidat nezadovoljan sa tim odgovorom ili ako mu u navedenom roku ne odgovore, kandidat se može žaliti Skupštini PS F BiH koji donosi konačnu odluku.

Komisija za planinarske
vodiče PS F BiH